

Motion angående Hederskultur och hedersvåld

Efter föreläsningen från Sara Mohammad GAPF känns det bra att följa upp vad som sades, citerade utdrag från deras "112 förslag inom 14 områden för ett jämställt samhälle fritt från hedersrelaterat våld och förtryck". Och därefter våra yrkande.

Varje kommun svarar för socialtjänsten i sitt område, och har det yttersta ansvaret för att barn, ungdomar och vuxna som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp de behöver, se 2 kap.1 § socialtjänstlagen. Kommunen har även det lagstadgade ansvaret för förskola, grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola, anpassad gymnasieskola, kommunal vuxenutbildning och fritidshem, se 2 kap. skollagen. Skolan och socialtjänsten har en viktig roll att upptäcka och agera vid misstanke om att en person är utsatt för hedersrelaterat våld och förtryck (HRV). Det är därför viktigt att kommuner säkerställer att kommunanställda har goda kunskaper om och förståelse för hedersutsattas levnadssituation. Sveriges kommuner måste aktivt arbeta för att all personal som är anställd av kommunen får adekvat utbildning om HRV. Detta så att personalen kan uppfatta signaler på HRV samt agera för att skydda de som utsätts eller riskerar att utsättas för HRV.

GAPF:s förslag på åtgärder:

- Varje kommun ska ha en handlingsplan med rutiner för att förebygga HRV, uppmärksamma uttryck för HRV samt aktivt förhindra att barn, unga, kvinnor och män utsätts för HRV. Handlingsplanen ska även innehålla konkreta stöd- och skyddsåtgärder för hedersutsatta. Handlingsplanen ska vara kommunövergripande och gälla alla förvaltningar och kommunala bolag.
- Varje kommun ska säkerställa att de anställda inom förskolan, grundskolan, anpassad grundskola, gymnasieskolan, anpassad gymnasieskola, den kommunala vuxenutbildningen, socialtjänsten och fritidsförvaltningen har relevant utbildning om HRV och att de ställer sig bakom en värdegrund som tar avstånd från alla former av HRV. Varje kommun ska även utbilda personal som arbetar på skyddade boenden, jourhem och familjehem om hederskultur och hedersrelaterat våld och förtryck. Kommunen ska också ställa krav på privata företag som driver HVB-hem och skyddade boenden om kontinuerlig utbildning av personalen om HRV-frågor.
- Varje kommun ska ha en samordnare för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck för att kvalitetssäkra arbetet. Samordnaren ska ha gedigen kunskap och erfarenhet av arbete med HRV-frågor. Samordnarens roll är att på ett strukturerat sätt samordna insatserna, se till att handlingsplaner på samtliga kommunala verksamheter är uppdaterade och att de implementeras i verksamheterna samt att personalen har tillräckliga kunskaper om HRV. Detta är nödvändigt då det behövs en person som säkerställer att den hedersutsatta får långvariga skydds- och stödåtgärder – som bland annat omfattar ekonomiska, sociala och psykologiska insatser. Denna hederssamordnare bör även ha nära kontakt med andra kommuners samordnare, då en hedersutsatt i regel behöver flyttas till en annan kommun, långt ifrån anhöriga och släktingar som kan utgöra en stor hotbild för den hedersutsatta. Små angränsande kommuner kan dela på kostnaden för en samordnare.
- Varje kommun ska erbjuda en utbildad kontaktperson, som har adekvat kunskap om HRV och erfarenhet av hedersrelaterade ärenden, till hedersutsatta som söker stöd och skydd hos socialtjänsten.

- Kommunen ska aktivt, inom alla sina verksamheter, motverka könsseparatistiska aktiviteter som cementerar könsroller och motverkar jämställdhet som till exempel könsseparata badtider, samt könssegregering i klassrum och i transportmedel till och från skolan.
- Säkerställ att kvinnor som är eller har varit utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck får aktiva insatser av socialtjänsten. Dessa kvinnor är i stort behov av stöd och hjälp för att förändra sin livssituation.

Kommuner, likväl som statliga myndigheter, måste vidta noggranna bakgrundskontroller av sina anställda som har tillgång till sekretessbelagd information. GAPF:s erfarenheter är att det dessvärre finns kommunalt och statligt anställda som själva är bärare av hedersnormer som utnyttjar sekretessbelagd information i felaktiga syften. Det förekommer fall där personal inom socialtjänst lämnat sekretessbelagd information om tvångsomhändertagna barn till barnets anhöriga. Att myndighetsanställda utnyttjat sekretessbelagd information i felaktiga syften bekräftas även av Forsvarshögskolans rapport om salafism och salafistisk jihadism i Sverige från 2022. Myndigheter och kommuner behöver således ha ett större fokus på ett effektivare säkerhetsskydd för att tillgodose att sekretessbelagd information inte når obehöriga, då det kan leda till en ökad hotbild mot den hedersutsatta personen.

- Säkerställ att de nya läroplanerna gällande undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer samt HRV implementeras i skolan.
- Alla elever ska få en likvärdig utbildning om samtycke, relationer och sexualitet, inklusive HRV.
- Säkerställ att samtliga förskolor, grundskolor, anpassad grundskola, gymnasieskolor, anpassad gymnasieskola samt vuxenutbildningar har etablerade rutiner för hur de ska agera vid misstanke om eller kännedom att en elev är utsatt för HRV.
- Inför krav på att skolans rektor alltid ska göra en polisanmälan vid misstanke om att en elev är utsatt för hedersrelaterad brottslighet. (källa <https://gapf.se/wp-content/uploads/2023/04/GAPF-112-forslag-for-ett-jamstallt-samhalle.pdf>)

Hijaben ingår i ett omfattande patriarkalt och religiöst värdesystem som utgår från att kvinnans kropp är en källa till skam och vanheder. Det är enligt detta värdesystem kvinnans skyldighet att dölja sin kropp för att bevisa och upprätthålla sin kyskhet och renhet. Hijaben utgör således också en symbol för uppfattningen att kvinnor är ansvariga för mäns sexuella beteende emot kvinnors kroppar samt bidrar till fysisk och social segregering av könen. Den utgör, likväl som barn- och tvångsäktenskap, könsstympning, oskuldskontroller och oskuldsoperationer, en social kontrollmekanism för att upprätthålla hederskulturens oskulds- och kyskhetsideal samt för att begränsa och kontrollera flickors och kvinnors liv. Hijabens syfte, oavsett om den är påtvingad eller inte, är att upprätthålla en förtryckande patriarkal ordning. Hijab på barn hör inte hemma i ett demokratiskt, sekulärt och jämställt samhälle som förespråkar mänskliga fri- och rättigheter och människors lika värde. Genom att tillåta hijab på barn sexualiserar man dem och begränsar deras fri- och rättigheter.

GAPF förespråkar även ett förbud av hijab, burka och niqab för anställda på kommuner, regioner och statliga myndigheter. Statliga och kommunala verksamheter är till för att erbjuda medborgare lagstadgade tjänster och service. Dessa verksamheter ska precis som skolan förmedla värden som är förenliga med grundläggande demokratiska värderingar, såsom jämställdhet och jämlikhet – värden som inte är förenliga med kvinnoförtryckande religiösa symboler som står för könssegregering och diskriminering av kvinnor.

Vägledande domar från EU-domstolen har även slagit fast att ett förbud mot religiösa och filosofiska symboler, inklusive hijab, på arbetsplatser för att trygga en neutral arbetsmiljö inte är diskriminerande. (Se bl.a. dom den 28 november 2023, OP mot Commune d'Ans, C-148/22, EU:C:2023:924)

- Förbjud hijab på flickor under 18 år i för-, grund- och gymnasieskolor.
- Förbjud hijab, burka och niqab för anställda på kommuner, regioner och statliga myndigheter samt i de organisationer och företag som utför uppdrag enligt direktiv från myndigheter, till exempel friskolor.
- Inför krav på att socialtjänsten alltid ska utreda samtliga syskons behov av stöd- och skyddsinsatser i de fall ett av syskonen är aktuell för ett utreseförbud. Finns det misstanke om att ett barn kommer att utsättas för ett hedersrelaterat bortförande så utgör det även en signal på att syskonen kan vara i riskzonen.

Därför yrkar vi i Jämtlands Vål Bräcke på:

1. Att Bräcke kommun inför en handlingsplan med rutiner för att förebygga HRV, uppmärksamma uttryck för HRV samt aktivt förhindra att barn, unga, kvinnor och män utsätts för HRV. Handlingsplanen ska även innehålla konkreta stöd- och skyddsåtgärder för hedersutsatta. Handlingsplanen ska vara kommunövergripande och gälla alla förvaltningar och kommunala bolag.
2. Att det införs rutiner för samtliga förskolor, grundskolor, anpassad grundskola, gymnasieskolor, anpassad gymnasieskola samt vuxenutbildningar för hur de ska agera vid misstanke om eller kännedom att en elev är utsatt för HRV.
3. Att det sätts krav på att socialtjänsten alltid ska utreda samtliga syskons behov av stöd- och skyddsinsatser i de fall ett av syskonen är aktuell för ett utreseförbud. Finns det misstanke om att ett barn kommer att utsättas för ett hedersrelaterat bortförande så utgör det även en signal på att syskonen kan vara i riskzonen.
4. Att det inte får användas hijab, burka och niqab för anställda på Bräcke kommun.
5. Att Kommunen aktivt, inom alla sina verksamheter, motverkar könsseparatistiska aktiviteter som cementerar könsroller och motverkar jämställdhet som till exempel könsseparata badtider, samt könssegregering i klassrum och i transportmedel till och från skolan.
6. Att säkerställa att kvinnor som är eller har varit utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck får aktiva insatser av socialtjänsten. Dessa kvinnor är i stort behov av stöd och hjälp för att förändra sin livssituation.

Christer Olsson

Jämtlands Vål Bräcke